

Oslo, 22. juni 2012

Ferdig utredet, nå må det handles

Energiutvalget overleverte sin innstilling til Olje- og energiministeren 5.mars 2012. Denne inneholder en rekke gode betraktninger og forslag om dagens og framtidens energisystem i Norge. Som et land rikt på både velstand og energi påhviler det Norge et særskilt ansvar for en høy bevissthet rundt verdens klima- og energiutfordringer.

Våre naturgitte forutsetninger har gitt oss store muligheter, men også betydelige utfordringer og til dels manglende bevissthet rundt energispørsmål. Billig, ren og stabil strømforsyning er en selvfølge og noe nordmenn generelt er lite villige til å ofre noe for å få tilgang på.

I tider med stadig økende bekymring for klimaendringer, blir dette stadig viktigere og er en global utfordring Norge må ta del i å løse. Da blir våre energitilganger både en del av løsningen og en del av utfordringen.

Dette er utfordringer utvalget er innom og som bør ligge som en forutsetning for all utvikling av energipolitikk videre. Fornybar og klimavennlig energiproduksjon må gis fortrinn og utvikles videre.

I våre innspill til Energiutvalgets arbeid, ga vi en rekke konkrete utfordringer for utviklingen av småkraften som sentral bidragsyter til framtidens energiforsyning. Noen av disse har utvalget kommet i møte.

Det aller viktigste er likevel at myndigheter nå tar steget fra festtaler og politiske målsetninger til praktisk og effektiv politikktutforming. Småkraften står i Norge alene for en mulig årsproduksjon på rundt 24 TWh. Av dette potensialet som NVE beregnet i 2004, gjenstår fremdeles rundt 20 TWh.

Mange av hindringene for å utnytte dette potensialet er velkjente og krever ingen utredninger eller forskning for å finne løsninger.

Det er for eksempel åpenbart at en konsesjonsbehandlingstid på fem til seks år for utbygging av småkraft ikke er akseptabelt og et betydelig hinder for videre utbygging av fornybar småkraft.

Rammevilkår og stabilitet

Nå er endelig ordningen med elsertifikater på plass, noe som sammen med andre grep vil kunne sørge for 13,2 TWh ny fornybar energiproduksjon årlig fra 2020. Likevel betyr ikke dette at målene med dette er nådd.

Grunnrenteskatt har vært innført, skjerpet, reversert og nå grodd fast. Eiendomsskatten er for småkraftverk langt hardere og mer variabel enn for sammenlignbar næringsvirksomhet. Vi har sett eksempler med private kraftverk som betaler 141% av overskuddet i skatt.

Det aller viktigste myndighetene kan møte satsingen på fornybar energi med, er forutsigbarhet og langsiktighet i virkemidlene. Investeringer i småkraftverk foretas med en horisont på 40 til 60 år. Sammen med betydelige kapitalbehov betyr det at usikkerhet og betydelige svingninger i rammevilkårene gjør at investorer vegrer seg for å investere i prosjekter som ellers burde vært aktuelle.

Konsesjonsbehandling og planverk

I skrivende stund rapporteres det om rundt 600 småkraftverk i søknadskø hos NVE. Forventet tid i kø og behandling er fem til seks år, i tillegg til rundt ett års behandlingstid på detaljplaner. Selve søknadsbehandlingen tar rundt to år.

En robust og god konsesjonsbehandlingsprosess er sentralt i oppbyggingen av et tilstrekkelig og stabilt nettverk av energiprodusenter. Prosessen må og skal bygge på forutsigbare og balanserte forutsetninger som ivaretar natur, miljø, klima og næring.

De siste årene har en rekke lokale planarbeid blitt satt i gang. Disse har resultert i en rekke planverk som har som intensjon å bidra til bedre oversikt og prioriteringer i behandlingen av småkraftutbygginger. Dessverre har disse ingen etablert rolle i forvaltningsprosessene og er oftest tuftet på langt mindre grundige utredninger enn det konsesjonssøknadene er.

Energiutredningen må sørge for at forvaltningen blir rustet til bedre å bidra til tilstrekkelig energiproduksjon i framtida. NVE har allerede varslet en rekke positive grep for å rette opp i dette, men utfordringene og etterslepet er betydelig. Det betyr at langsiktige endringer og tilføring av ytterligere ressurser må til.

Nett – fornybar infrastruktur

Manglende langsiktighet i energipolitikken har ført til et betydelig etterslep i linjenettet i Norge. Statnetts nettutviklingsplan inneholder investeringsplaner på rundt 40 milliarder fram mot 2020 og behovet i underliggende nett er bortimot tilsvarende.

I Sogn og Fjordane og på Sunnmøre er investeringer for flere milliarder satt på vent fordi nettet er sprengt. Dette innebærer en betydelig forskyvning av fornybarsatsingen og gjør at gode fornybarprosjekter blir dyrere og betydelig forsinket.

Utviklingen fram mot 2020 vil forhåpentligvis ta inn etterslepet og fjerne de betydelige flaskehalsene som har oppstått. Likevel er det av stor betydning at utvalget legger til rette for at myndighetene sørger for en kontinuerlig satsing, oppgradering og utbygging av nettet når dette er nødvendig.

Det bør også besørges en grundig gjennomgang av nettselskapsstrukturen. Per i dag består regionalnettet i Norge av 85 eierselskaper, mange av dem med konsernforhold til produsenter.

Det er betydelige utfordringer knyttet til åpenhet og etterprøvbarehet i tariffing, beregning av anleggsbidrag og beregninger av kapasitet i nettet. Det må være grunnleggende at utøvere av offentlige monopoloppgaver skal kunne etterprøves og må praktisere stor grad av åpenhet.

Det er også åpenbart at nettselskaper er sårbare for dårlige eierdisposisjoner og eiernes behov for uttak av utbytte selv i tider med rekordstore investeringsbehov. Selskapene og eierne må settes i situasjoner hvor dette enkelt kan unngås og hvor alle disse kan prioritere kjerneoppgaver og langsiktighet i investeringer.

For småkraftnæringen og annen ny fornybar energi er det også av aller største viktighet at satsingen på utvekslingen med Europa styrkes og utvides. Produksjonsvinduene for ulike typer fornybar energi utfyller hverandre i stor grad og forutsetter derfor at de ulike produksjonstypene når sine markeder på ulik tid.

Omdømme og legitimitet

Omveltningene i energisektoren og samfunnet ellers har gjort at energibransjens omdømme har gjennomgått en drastisk endring. Forsvunnet er tidene hvor bygging av nytt linjenett innebar velferdsøkning og ble mottatt med jubel.

Samtidig har sektoren også i for liten grad vært omstillingsvillig når det gjelder publikumskontakt, kommunikasjon og omdømmebygging. Svært store prisvariasjoner og liten forståelse av markedsfunksjonene og eksport/importbalansen har skapt betydelige omdømmeutfordringer for sektoren.

Særlig viktige er slike utfordringer når forbruker direkte og indirekte er med og finansierer utbyggingen av ny fornybar energi, blant annet gjennom elsertifikater.

Verdiskaping sentralt

Utredningen er god og tydelig på energi som grunnlag for verdiskaping, både direkte og gjennom grunnlag for nærings- og velstandsutvikling. Dette er bra og viktig.

Utredningen er også tydelig på at verdiskapingspotensialet må sees i et større perspektiv og vektlegger utviklingen i politikk og marked i Europa som grunnlag for videre utbygging i Norge. Da er det også naturlig å satse på utbygging av mellomlandsforbindelser og på en norsk politikk for integrering av kraftmarkedene i Europa.

At utvalget peker på behovet for god utvekslingskapasitet med andre land er interessant og noe myndighetene må fortsette å utvikle, selv om utvalget i likhet med mange andre muligens overvurderer det framtidige kraftoverskuddet en god del.

Konsesjonskøene må reduseres

Utvalget peker betimelig på at det må gjøres noe med konsesjonskøer, både for nett og produksjon. Dette er nødvendige og kritiske tiltak for å sikre både forsyningsikkerhet og verdiskaping innen energisektoren. Småkraftforeninga deler selvsagt dette synet og er glade for at dette kommer så tydelig fram i en offentlig utredning.

Utvalget kommer også med konkrete forslag til tiltak for å få dette til, noe som bør vekke myndighetenes interesse.

De ber OED og NVE prioritere konsesjonsbehandling slik at køene avvikles innen rimelig tid, noe som også etter foreningas mening må innebære at NVE får tilført mer ressurser i en periode.

At utvalget ber myndighetene innføre tidsfrister for behandling, er svært interessant. Det samme er alternativet med at det settes kvantitative mål for saksbehandlingen.

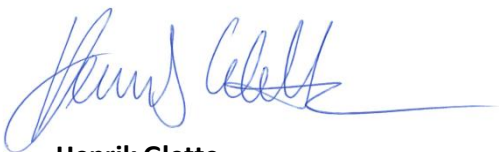
Lovverket må gjennomgå av et ekspertutvalg med sikte på å utvikle et enklere lovverk med mindre overlapp, mer effektiv saksbehandling og bedre koordinering mellom energi- og miljømyndighetene. Målet må være at intensjonene i dagens lovverk beholdes, samtidig som saksbehandlingstiden blir kortere og avveiningene i saksbehandlingen synliggjøres bedre, ber utvalget i utredningen.

Utvalget mener også at de overordnede politiske prioriteringer må bli tydeligere. Dialogen mellom energi- og miljømyndighetene bør styrkes, og de overordnede mål for utvikling av energisektoren bør være sammenfallende på tvers av forvaltningsorganene.

Foreninga vil også understreke behovet for at myndigheter innen ulike sektorer måles på overordnede målsetninger, som klima. Det er derfor svært skuffende at en av vårens andre viktige meldinger, klimameldingen ikke tar dette inn i seg og tydelig stempler fornybar energiutvikling som klare klimatiltak.

Det er derfor også svært viktig, som utvalget også peker på, at de politiske prioriteringene tydeliggjøres og løftes fram som overordnede styringssignaler. Dette ser vi spesielt i den ofte fraværende sammenhengen mellom politiske festtaler og reell handling innen energipolitikken.

Småkraftforeninga bidrar selvsagt gjerne i det videre arbeidet.

Henrik Glette

Daglig leder

Småkraftforeninga

Mobil: 932 33 010

henrik@smakraftforeninga.no